

Reactie van het KIN op de voorstellen van het [Social Climate Fund](#).

De insteek om de energietransitie voor iedereen eerlijker en toegankelijker te maken is een waardevol streven. Vanuit het Klimaatonderzoek Initiatief Nederland (KIN) reageren wij graag op de voorstellen voor de besteding van de Nederlandse middelen vanuit het EU Social Climate Fund. Het KIN wil de overgang versnellen naar een klimaatneutrale en klimaatbestendige samenleving, in lijn met de Nederlandse klimaatdoelen. We zijn graag bereid om met u in gesprek te gaan om onze reactie verder toe te lichten.

Vraag1

We vragen u te reageren op de afzonderlijke opgenomen plannen. Daarbij kunt u aangeven welke verbeteringen en suggesties u heeft. U kunt bijvoorbeeld ook aangeven of u een voorstel belangrijk vindt of juist niet.

Antwoord: het is logisch en eerlijk om de gegeven voorstellen in het social climate fund zo goed mogelijk tot zijn recht te laten komen zodat zij 1) de energietransitie optimaal ondersteunen en versnellen 2) specifiek groepen in sociaal economisch kwetsbare situaties ondersteunen.

Transitiegerichte voorstellen

De voorstellen voor het social climate fund zijn in onze optiek vooral ter reparatie ingericht voor het huidige beleid. Dit beleid is in onze ogen in hoge mate ingestoken op systeemoptimalisatie en niet op échte systeemtransitie op het gebied van andere manieren van energiegebruik en benutting. Het zou lonen om andere modellen te introduceren en voorstellen te doen die buiten het bestaande systeem mogelijk kunnen bestaan en kunnen leiden tot systeemtransities. Te denken valt aan een lijn die rechtvaardige energietransitie voorbij het fossiele energiesysteem onderzoekt. Idealiter is dat een energiesysteem dat zo min mogelijk energie gebruikt, vervolgens zo dichtbij mogelijk energie produceert op basis van duurzame bronnen en indien niet toereikend, er dan pas energie van verder wordt gehaald, met zo min mogelijk grondstoffen, kosten en afhankelijkheid. Ideeën hiervoor vanuit het KIN zijn:

- Klusbrigades/energiefixers. Deze ontwikkeling is eenvoudig op te schalen via gemeenten met de kanttekening dat deze vooral beschikbaar moet zijn voor mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties en dat er in de implementatie goed wordt nagedacht hoe goed op deze groepen aan te sluiten.
- Publieke mobiliteit en echte [coöperatieve deelmobiliteit](#) in buurten/wijken waar mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties leven.
- [Lage temperatuur warmtenetten](#) of [decentrale energiesystemen](#) in buurten/wijken waar mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties leven.

- Gekoppelde mobiliteits- en energiesystemen (zoals [LomboXnet](#)), waarin vanuit sociaal economische kwetsbaarheid in de eerste instantie vanuit voorgefinancierde deelauto's wordt ingestoken in bepaalde wijken.
- Alternatieve munten/geldsystemen i.c.m. lokale energie (bijvoorbeeld [Ecocoin](#)). Deze ontwikkeling zou dan doorontwikkeld moeten worden zodat dit ook toegankelijk is voor mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties.
- Een Rotterdamse wijk BoTu die in 2050 van het gas af gaat. [Huis van de toekomst](#). Als voorbeeld hoe deze ambitie met gemeenschapskracht vanuit deze diverse wijk wordt vormgegeven.

Kortom, wij juichen het toe dat de voorstellen bijdragen aan een rechtvaardige en meer radicale energietransitie waarbij het maatschappelijke initiatief wordt ondersteund. De huidige voorstellen raden we vanuit transitie oogpunt daarom af. Maar als toch wordt doorgezet op onderstaande voorstellen, dan volgt hieronder de reactie op de afzonderlijke voorstellen vanuit het oogpunt van rechtvaardigheid.

Vanuit rechtvaardigheidsoogpunt verdient iedereen gelijke kansen op dezelfde uitkomst 'mee kunnen in de energietransitie'. Dat houdt concreet in dat je voorrang geeft aan specifieke groepen in de samenleving die tot nu toe niet goed mee komen in de energietransitie. Wanneer dit wordt gevolgd komt je automatisch tot de conclusie dat niet alle voorstellen aan deze voorwaarden voldoen.

Voorstel 3 en 4 zijn bijvoorbeeld niet specifiek gericht op mensen in een sociaal economisch kwetsbare situaties. Dit zijn mensen met weinig inkomen of met schulden. (mensen in de bijstand, werkende armen etc.), mensen die systematisch te maken hebben met sociale uitsluiting (laaggeletterdheid, lage vaardigheden, migratieachtergrond, een chronische ziekte, beperking of anderszins).

Dus zorg allereerst dat alle voorstellen specifiek zijn ingericht zijn op deze groepen. En zorg daarnaast dat de (financiële) ondersteuning ook écht toegankelijk is. Bijvoorbeeld: geen voorwaarde om bedragen zelf voor te schieten, of ingewikkelde aanvraagprocedures etc. Zorg daarnaast dat de voorstellen ook écht haalbaar zijn voor deze groepen. Zorg er tenslotte voor dat zij domeinoverstijgend worden uitgevoerd. Er zijn in Nederland tal van maatregelen om de bestaanszekerheid van mensen in kwetsbare situatie via landelijke en lokale maatregelen beter te kunnen garanderen. Maar het zijn er teveel, ze zijn te ingewikkeld om aan te kunnen vragen en het risico op terugvorderingen is groot genoeg dat zij door angst daarvoor niet worden aangevraagd. Leer hiervan en implementeer deze voorstellen samen met de uitvoerders van het sociale zekerheidsstelsel en het bijstandsbeleid. Enkele voorbeelden vanuit de bestaande voorstellen:

- 1) Steun in betalen energierekeningen en in het verduurzamen van huizen voor mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties. Dit is een relevante maatregel die het beste met maatwerk kan worden uitgevoerd. Een energiefonds laat maatwerk toe

voor mensen in sociale huurwoningen, in particuliere huur en huiseigenaren wanneer er sprake is van een laag inkomen. In dit energiefonds zouden mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties mee moeten kunnen beslissen hoe de gelden worden verdeeld. De inwoners kunnen samen met maatschappelijke organisaties en woningcorporaties gebruik maken van dit fonds.

Daarnaast kan het voorfinancieren van verduurzaming voor huishoudens uitkomst bieden. Zodat het voor groepen in sociaal economisch kwetsbare situaties geen investering vraagt. Zonder kosten achteraf.

Een voorwaarde daarvoor is om energie terug levering niet te beprijsen en de salderingsregeling niet af te schaffen voor deze groepen in de samenleving. Dit zijn verborgen kosten waardoor zij niet mee zullen willen gaan, of hun zonnepanelen uit zullen zetten. Overige adviezen:

- ➔ Zorg dat ons netcongestie probleem serieus wordt aangepakt. Geef mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties voorrang in de oplossingen die worden voorgesteld.
- ➔ Zorg voor financieel gunstige energiecontracten voor mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties met de mogelijkheid om ze vast te zetten voor meerdere jaren. Zorg dat deze energiecontracten zoveel mogelijk gebruik maken van hernieuwbare energie.
- ➔ Ondersteun woningcorporaties om sociale huurwoningen te renoveren en/of te bouwen in een inclusief proces met de mensen waar het om gaat.
- ➔ Neem wetgevende maatregelen in overweging om particuliere verhuurders alleen te mogen laten verhuren vanuit een energielabel B of hoger, zonder de verduurzaming in de huurprijs te mogen doorrekenen.

- 2) Vervoersarmoede is een vorm van armoede die eigenlijk gewoon algemene armoede heet. Het gaat wederom om dezelfde groepen die voor hun werk afhankelijk zijn van hun auto (onregelmatige diensten, niet bereikbaar via het OV) of om groepen zonder auto die afhankelijk zijn van het OV. Ook hier gaat dit voorstel alleen werken als de voorstellen onvoorwaardelijk zijn en specifiek voor deze groepen. Daarin is gratis (regionale) OV voor deze groepen een van de beste voorstellen.

Zolang (deels) elektrische auto's nog onbetaalbaar zijn voor mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties, is een inruilpremie onrealistisch.

En premie voor elektrische fietsen biedt maar voor een deel van deze groep uitkomst. Bovendien blijkt uit onderzoek dat in de overschakeling naar elektrische fiets vooral de gewone fiets ingeruild wordt voor een elektrische fiets in plaats van de auto. Je kunt je dus afvragen of deze maatregel bijdraagt aan de energietransitie.

- 3) Hulp aan micro-ondernemingen is niet gedifferentieerd naar de mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties. Er zijn inderdaad veel ondernemers met hoge

energierekeningen. Maar zolang je als overheid niet goed kunt differentiëren, is dit voorstel niet geschikt voor mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties.

- 4) Wil je effectief zijn in het opnieuw financieren van bestaande maatregelen, dan moet je die maatregelen specifiek toespitsen op mensen in sociaal economisch kwetsbare situaties. Een groot deel van deze groep heeft geen eigen huis, en ook een deel heeft geen auto. Daarom lijkt ons dit geen goed idee.

Samenvattende reactie op de specifieke vragen

1. Naar welk voorstel, of welke combinatie van meerdere voorstellen, zou het geld uit het Social Climate Fund moeten gaan? Het is belangrijk dat de voorgestelde maatregelen en investeringen voldoen aan de eisen die het Social Climate Fund stelt.

Antwoord: Bij voorkeur naar alternatieve voorstellen die een meer radicale energietransitie ondersteunen. Anders: naar 1) en 2) niet naar 3) en 4).

2. Heeft u nog andere ideeën die helpen om de financiële gevolgen van de energie transitie voor huishoudens met weinig inkomen te verminderen?

Antwoord: Zie hierboven

3. Zijn er specifieke groepen of situaties die we onvoldoende bereiken met de voorgestelde plannen? Wat zouden we daaraan kunnen doen?

Antwoord:

- Groepen met een migratieachtergrond
- Groepen met lage vaardigheden en/of laaggeletterd zijn
- Groepen in de sociale huur
- Groepen in de particuliere huur in een sociaal economisch kwetsbare situatie

4. Welke suggesties of aanbevelingen heeft u nog voor wat betreft de uitvoerbaarheid van de voorgestelde plannen? Wat zou er eventueel aangepast moeten worden aan de plannen om deze wel of beter uitvoerbaar te maken?

Antwoord: Zie hierboven

5. Moeten we de nadruk leggen op het verminderen van de negatieve impact op kwetsbare groepen op korte of op lange termijn?

Antwoord: Leg de nadruk op de negatieve impact op korte én lange termijn.